

DEFİ (Decentralized Finance) Konusuna İnce Bir Giriş

Güven ne kadar da kullanılması kolay bir kelime; ama oluşması zor.

Geleneksel anlayışta, ki bu anlayış 17.yüzyıl sonlarında gelişmeye başlamış hala süregelen bir süreçtedir, kural koyucu devlet, aracı bankalar ve diğer finans kurumları, kullanıcı tüzel ve gerçek kişiler, denetleyici ve koruyucu ise yine devletin organları ile hukuktur.

Bizler, yatırımlarımızda da, borçlanmalarımızda da bu kurumların işleyişine güveniriz. Oysa teorik olarak çok güçlü olan kural koyucular, aracılar ve denetleyiciler; zaman içerisinde görülmüştür ki yok olma veya yıkılma tehlikesi yaşamışlardır; hatta varlıklarını zamanlar kaybederek yeni oluşumlara bırakmışlardır işleyişi.

Son yıllarda ise gelişen teknoloji, özellikle blokzincir adını verdiğimiz şeffaf bir sistemde bilginin herkes tarafından görülebildiği fakat hiçkimsenin bu bilgiyi değiştirme yetkisinin olmadığı veritabanlarının kullanılmaya başlanması ile finansın otoriteler gölgesinden çıkarak merkeziyetsiz bir yapıya kavuşma ihtimalleri konuşulmaya başladı.

Öncelikle bu yapı etrafındaki tanım ve kavramların gelişmesi için çokça zamana ihtiyaç duyulduğu aşikar. Fakat unutmayalım ki henüz 100 sene önce uzaya çıkmak imkansız gibiydi insanoğlu için.

Merkeziyetsiz finansın (DeFi) kullanılmasındaki en önemli kolaylıklar öncelikle yukarıda belirttiğimiz aracı mekanizmasını ortadan kaldırması; bunun sebebi olarak da erişim kolaylığı ve dolayısı ile zaman tasarrufu sağlamasıdır. Tamamı ile yazılımdan oluşması nedeni ile üçüncü nokta hatası dediğimiz yapısal hataları minimize eder.

Fakat her sistemde olduğu gibi bu sistemin de eleştirildiği bazı noktalar vardır: bunların başında güven sorunu gelmektedir. Yine bir blokzincir uygulaması olan kripto paralarda toplumun büyük kısmının yaşadığı kayıpları şikayet edebileceği, tazmin edebileceği, riskleri azaltıcı kanun koyucu bir varlık eksikliği her zaman negatif bir sebep olacaktır. Tabi ki blokzincir uygulamalarında devletler rollerini zamanla alacaktır. Ama aracının olmadığı bir düzende işlemin sigortasının sadece kullanıcıya bırakılması insan hatalarına açıklık konusunda büyük sonuçlar doğurabilir.

Hala geliştirilmesi gereken düşük performans ihtimali de gözardı edilmemelidir. Blokzincir teknolojisinin halihazırdaki altyapısı gelecekte planlanan hacimler için yetersizdir ve geliştirilmelidir.

Sistemin en büyük eleştirisi ise bilginin şeffaflığıdır. KVKK bir yana, liberal bir ekonomide bilgisi en yüksek olanın avantaj kazanması durumu ortadan kalkacak; bilgiye sahip kullanıcılar arasında imkanları en yüksek olanlar kazanç sağlayacaktır.

Bu büyük reformun gelecekte finans dünyasında yer alacağını düşünenlerdenim, fakat bunun kısıtlı alanlarda ( ncelikli olarak krediler, sigorta işlemleri, finansal sözleşmeler gibi) kullanılmaya başlanacağını, daha sonra ise gelişmeler ve feedbackler doğrultusunda yayılmasının ilerleyeceğini öngörmek yanlış olmaz. Bahsettiğim alanlardaki kullanımın hacmen yaygın sayılacağı tarihin 10 sene olacağını, ama bütün alanlarda kullanılmasının onlarca veya yüzlerce yıl süreceğini tahmin ediyorum.

Çünkü  topik bir merkeziyetsiz özgürlük bahsi olsa sınırlar hiç olmazdı...

Gelecek yazıda bu sistemde vergileme örneklerinden ve düşüncelerimizden bahsedeceğim.